

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА

Актуальність теми: сучасний етап розвитку бізнес-середовища, що виник внаслідок всебічного реформування усіх сфер суспільного життя та пошукам держави свого вектору розвитку та ніші в глобальному світі, зумовлює нові тенденції та докорінні зміни в системі управління організацією.

Метою дослідження є виявлення впливу керівника на процес прийняття рішень, аналіз характерних ознак управлінських рішень й процесу їх вироблення та ухвалення, дослідженні філософії, прийняття рішень бізнесменом. **Завдання дослідження:** виявити сутність прийняття та розглянути стилі прийняття управлінських рішень. **Об'єктом дослідження** є управління як феномен суспільної життєдіяльності, механізми його формування та ефективного функціонування. **Предмет дослідження:** прийняття рішень є найважливішою функцією управління, що становить основу управлінського процесу. Управлінське рішення – це результат вибору суб'єктом управління найкращої альтернативи, спрямованої на розв'язання певної управлінської проблеми. Основна мета управлінського рішення – забезпечити координуючий вплив на об'єкт управління для досягнення цілей організації. Управлінське рішення є результатом системної діяльності людей і продуктом когнітивної (опосередкованої пізнавальними факторами), емоційної, вольової, мотиваційної природи – синтезу психічних процесів, які мають вихідну регулятивну спрямованість [1, с. 20]. На рівні державного управління процес прийняття рішень набуває особливої актуальності, оскільки від їх своєчасності та обгрунтованості залежить не тільки ефективність функціонування окремого органу влади, реалізації державної політики в окремій сфері чи галузі, а також добробут громадян. Державно-управлінське рішення – це управлінське рішення, що приймається органом державної влади, його керівником з метою визначення і реалізації державних цілей, стратегій, політики, функцій держави, вирішення інших проблем державного рівня. Таким чином, основними ознаками державно-управлінських рішень є: – прийняття органами державної влади; – спрямованість на вирішення проблем державного рівня; – належність до державно-управлінських відносин; – оформлення у вигляді законодавчих та інших нормативно-правових актів, політичних рішень (доктрин, стратегій, концепцій), програмно-цілевих документів (програм, проектів, сценаріїв, планів), організаційно-розпорядчих рішень (розпоряджень, доручень тощо); – формування на їх основі державно-управлінських впливів; – обов'язковість для виконання всіма передбаченими в них особами, підприємствами, організаціями, установами, органами державної влади; – першочерговість забезпечення необхідними державними ресурсами [2, с. 61]. Управлінські рішення слід розглядати у трьох аспектах: 1) вид діяльності, яка відбувається в керуючій системі й пов'язана з підготовкою, знаходженням, вибором та прийняттям певних варіантів дій (в цьому аспекті управлінські рішення – вид роботи в апараті управління, певний етап процесу управління); 2) варіант впливу керуючої системи на керовану (в такому розумінні управлінське рішення являє собою опис передбачуваного впливу керуючої системи на керовану); 3) організаційно-практична діяльність керівника у керованій системі. Прийняття управлінських рішень охоплює створення вибору для зміни певного існуючого стану, вибір однієї альтернативи з кількох можливих, мобілізацію організаційних та індивідуальних ресурсів на виконання рішення і діяльність, спрямовану на досягнення бажаного результату. Таким чином, управлінське рішення являє собою соціальний акт, підготовлений на основі аналізу альтернатив і прийнятої у встановленому порядку оцінки, що має директивне значення, який містить постановку цілей і обгрунтування засобів їх реалізації та організовує практичну діяльність суб'єктів і об'єктів управління, спрямовану на досягнення намічених цілей. Таким чином управлінське рішення виконує чотири основні функції: – забезпечувальна – визначає шляхи і способи, ресурси і засоби, необхідні для реалізації намічених завдань; – скеровуюча – розробляється виходячи зі стратегії розвитку з урахуванням довгострокової перспективи; – координуюча – визначає роль кожного виконавця та узгоджує їх дії з метою досягнення намічених цілей; – мобілізуюча – забезпечує активізацію виконавців для досягнення намічених цілей. Приймаючи управлінське рішення, необхідно забезпечувати виконання цих функцій. Недооцінка ролі будь-якої з них на практиці призводить до нерозуміння цілей та завдань, які поставлені перед конкретними колективами, неузгодженості в діях, безініціативності, а також порушення трудової дисципліни [3, с. 12]. Процес прийняття управлінського рішення передбачає наявність таких складових: 1. Суб'єкт прийняття управлінського рішення – людина або група людей, наділений необхідними повноваженнями для прийняття рішення і які несуть за це відповідальність. 2. Керовані змінні – сукупність чинників та умов, що викликають появу тієї або іншої проблеми, якими може управляти суб'єкт прийняття управлінського рішення. 3. Некеровані змінні – ситуації, якими не може управляти суб'єкт прийняття управлінського рішення, але якими можуть управляти інші особи. У сукупності з керованими змінними некеровані змінні можуть впливати на результат вибору, утворюючи фон проблеми або її навколишнє середовище. 4. Обмеження (внутрішні й зовнішні) на значення керованих і некерованих змінних, які в сукупності визначають область допустимих значень рішення. 5. Критерій (або критерії) для оцінки альтернативних варіантів рішення. Критерій може бути заданий кількісною моделлю або якісно (в термінах індивідуальних переваг або в термінах нечіткої логіки). 6. Вирішальне правило (або система вирішальних правил) – принципи і методи вибору рішення, в результаті застосування яких отримують рекомендації або рекомендоване рішення (хоча остаточний вибір залишається за особою, яка приймає рішення). 7. Альтернативи (можливі результати), залежні як від значень якісних або кількісних керованих і некерованих змінних, так і від самого вибору. 8. Рішення, що припускає існування принаймні двох альтернатив поведінки (інакше проблеми прийняття управлінського рішення не виникає, зважаючи на відсутність вибору). 9. Можливості реалізації прийнятого рішення [4, с. 58-59]. Основні вимоги до управлінських рішень: наукова обгрунтованість – передбачає розробку рішень з урахуванням об'єктивних закономірностей розвитку об'єкта управління, які знаходять своє відображення у технічних, економічних, організаційних та інших аспектах діяльності об'єкта управління. Застосування наукового підходу дозволяє керівникові з вищим ступенем об'єктивності оцінювати проблемну ситуацію, враховувати наявні ресурси та обмеження, формувати та аналізувати варіанти рішень, вибирати серед них найбільш оптимальне та передбачати його можливі наслідки. Знання теорії прийняття рішень – це професійна компетентність кожного керівника; цілеспрямованість – зумовлена самим змістом управління і передбачає, що кожне управлінське рішення повинне мати мету, чітко пов'язану із стратегічними планами розвитку об'єкта управління; кількісна визначеність управлінського рішення – передбачає встановлення виражених у кількісних показниках результатів реалізації розробленого рішення. Результати, які не мають кількісного вимірювання, мають бути охарактеризовані якісно; дотримання правових норм, на яких базується діяльність усіх служб системи управління – передбачає, що будь-яке управлінське рішення повинне випливати з цих норм, не порушувати їх, та виходити з компетенції структурного підрозділу, апарату управління чи посадової особи; оптимальність – зумовлює потребу вибору такого варіанта рішення, який відповідав би економічному критерию ефективності діяльності: максимуму результату при мінімумі витрат; своєчасність рішень – передбачає прийняття управлінських рішень у момент виникнення проблеми, порушень, відхилень в об'єкті управління. Своєчасність рішення також пов'язана з додержанням строків підготовки, доведення до виконавців та дивій контроль виконання; комплексність управлінського рішення – передбачає врахування усіх найважливіших взаємозв'язків та взаємозалежностей діяльності організації; повнота оформлення управлінського рішення – форма його викладу повинна виключати непорозуміння або двоїстість у розумінні завдань, поставлених перед виконавцями, давати можливість контролювати хід його виконання, вносити корективи, що зумовлює рішення. Рішення слід формувати чітко та лаконічно. Разом з конкретними завданнями, діями з реалізації рішення слід вказувати: конкретні способи та засоби виконання дій; строки виконання, склад виконавців, що відповідають за їх реалізацію; порядок взаємодії виконавців; необхідні ресурси; форми контролю та обліку проміжних і кінцевих результатів; перелік та зміст документів, які відображають хід виконання рішення тощо. Управлінські рішення відрізняються різноманітністю форм і змісту. Тому використовують різні ознаки для їх групування та класифікації, виділяючи як загальні, так і особливі риси, притаманні окремим видам рішень. Управлінські рішення класифікують за такими основними ознаками: – за цілями: стратегічні; тактичні; оперативні; – за періодом дії: довгострокові; середньострокові; короткострокові; – за функціональним змістом: організуючі; координуючі; активізуючі; регулюючі; контролюючі, мобілізуючі; – за масштабом виконання: загальні (глобальні); спеціальні (локальні); – за умовами прийняття та ймовірністю результатів: в умовах визначеності; в умовах ризику; в умовах невизначеності. – за ступінню повторюваності: традиційні; нетрадиційні; – за методом розробки: формалізовані; неформалізовані; – за характером рішення: інтуїтивні; рішення, засновані на досвіді; раціональні; – за формою (способом) прийняття: одноособні; колегіальні; колективні; – за кількістю критеріїв вибору: однокритеріальні, багатокритеріальні. Особливості прийняття різних видів управлінських рішень розглянуто далі. На процес прийняття управлінських рішень впливає безліч факторів. Найважливішими з них є: ступінь ризику – завжди існує ймовірність прийняття несправильного рішення, яке може несприятливо впливати на організацію. Ризик – фактор, який менеджери враховують свідомо або підсвідомо при прийнятті рішення, оскільки він пов'язаний із зростанням відповідальності; час, відведений для прийняття рішення – на практиці більшість керівників не мають можливості проаналізувати усі можливі альтернативи, відчуваючи дефіцит часу; політика організації – враховується суб'єктивний фактор при прийнятті рішення (статус, влада, легкість виконання тощо); ступінь підтримки керівника колективом – якщо порозуміння і підтримки інших керівників і підлеглих не вистачає, то проблему слід усувати за рахунок своїх особистих рис, які повинні сприяти виконанню прийнятих рішень; особисті якості керівника – один з найбільш важливих факторів. До них відносять досвід, професійний рівень, психічні та психологічні особливості, організаторські здібності тощо. Розглянемо детальніше ці ознаки. Існує три основні умови, за яких приймаються рішення: – стан впевненості або визначеності; – стан ризику; – стан повної непевності або невизначеності. Стан впевненості або визначеності існує, коли керівник точно знає, який буде результат, якщо прийняти і реалізувати те чи інше управлінське рішення. Впевненість значно впливає на процес оцінки альтернатив. Коли результат певної можливої альтернативи може бути достовірно передбачений, керівник, як правило, вибере альтернативу з результатом, який його задовольняє. **Висновки.** Отже, сучасне економічне та політичне життя суспільства вимагає від бізнесмена постійного пошуку. У пошуках психологічного спокою людина заглиблюється в релігію, мистецтво, філософію, спираючись на які також приймає і реалізовує рішення в усіх царинах суспільного життя і особливо в найбільш

динамічній його сфері бізнесу [5, с. 122]. Рішення це вибір альтернативи. Прийняття рішень базується на свідомому і цілеспрямованому характері. Характер такого вибору в значній мірі залежить від ступеня повноти і певної інформації, якою володіє людина. Окрім цього, в рішеннях бізнесмена зображаються внутрішні якості, відповідно до чого здійснюється така класифікація особистих рішень: рішення врівноваженого типу, імпульсивні рішення, інертні рішення, ризиковані та рішення обережного типу. Прийняття рішень є найважливішою справою діяльності бізнесмена. Його рішення впливають на економічні, організаційні, соціальні, правові і технологічні інтереси компанії, а також відбиваються на економіці держави й світового прогресу. Тому бізнесмен повинен вміти приймати рішення, що позитивно впливали б як на його особистість, так на власну справу і суспільний добробут.

Список використаних джерел

1. Колпаков В М Теория и практика принятия управленческих решений Учебное пособие. К. МАУП. 2000. 256 с.
2. М. М. Білінська, Ю. В Ковбасюк Прийняття управлінських рішень: організаційно-психологічний аспект : навч. посіб. / К.: НАДУ, 2011. 232 с.
3. Ф.Ф.Бутинця, М.М.Шигун Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті. Навчальний посібник для студентів спец. 7.050106 «Облік і аудит» / Житомир: ЖДТУ, 2004. 352 с.
4. Гончарук Т. . Гурик М. І, Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. Економічна думка, 2010. 126 с.
5. Воронкова В.Г. Управління людськими ресурсами: філософські засади: [навч. посібник] / В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, О.М. попов. К.: Професіонал, 2006. 576 с.